

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Prahy v roce 2009

Úkolem tohoto materiálu je přiblížit současný demografický, sociální a ekonomický vývoj Prahy s využitím dostupných statistických dat ČSÚ pro úroveň krajů (NUTS 3). Pokud není uvedeno jinak, jedná se o data za rok 2009 a v časové řadě 2004 až 2009.

Obsah:

Úvod	str. 1
Obyvatelstvo	str. 2
Trh práce	str. 5
Odvětvová struktura podniků (podle RES)	str. 17
Služby v Praze	str. 19
Cestovní ruch	str. 19
Stavební výroba, stavební povolení a ohlášení	str. 20
Bytová výstavba	str. 21

Úvod

Hlavní město Praha se samosprávně člení na 57 městských částí, přenesenou působnost vykonává 22 úřadů ve svých správních obvodech. Praha je hlavním městem, což implikuje jeho vysokou ekonomickou výkonnost a statistické ukazatele zde proto nabývají nadprůměrných hodnot.

Správní členění hl. m. Prahy na správní obvody a městské části

Nejčastější makroekonomický indikátor používaný pro stanovení celkové ekonomické výkonnosti kraje - **HDP na obyvatele – převyšuje v Praze v běžných cenách (Kč) v roce 2008¹ více než dvakrát hodnotu za ČR a více než 2,3 krát hodnotu druhého nejlepšího Středočeského kraje.** Navíc rozdíl tempa růstu HDP Prahy a ČR celkem se po celé období 1995 až 2002 neustále zvětšoval, od roku 2003 stagnoval nebo se zmenšoval. Vhodnější než srovnání s ostatními kraji ČR by bylo porovnávat Prahu s ostatními střeoevropskými hlavními městy. Je to možné pomocí ukazatele HDP na obyvatele v PPS (parita kupní síly), což je ukazatel umožňující mezinárodní srovnání i přes rozdílnou příjmovou a cenovou úroveň v různých státech a městech. Praha v tomto ukazateli dosahuje hodnot srovnatelných s Vídní (v roce 2007), Budapešť je na úrovni cca 80 % pražské hodnoty a Varšava cca 96 %.

Dalším často používaným makroekonomickým indikátorem je hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) na obyvatele. Ukazuje nám do jisté míry úroveň bohatství jednotlivých domácností, které mohou použít na spotřebu či úspory. Průměr České republiky přesáhly ve všech letech období 1995 až 2008 pouze dva kraje – Praha a Středočeský kraj. Rozdíly mezi hodnotou ČDDD v Praze a v ČR celkem se v letech 1995 až 2003 pravidelně zvyšovaly, od roku 2004 do roku 2007 je zaznamenávána spíše stagnace, podobně jako tomu bylo v případě HDP na obyvatele.

Vysoká ekonomická výkonnost Prahy a vysoký disponibilní důchod domácností spolu vzájemně souvisí. Výši hrubého domácího produktu ovlivňují firmy sídlící v Praze, které jsou aktivní v progresivních oborech s vysokou přidanou hodnotou. To ovlivňuje výši mezd v Praze a tedy prostředky, které mají domácnosti k dispozici. Spotřeba domácností pak zpětně stimuluje růst HDP. **Koncentrace ekonomických aktivit do Prahy tedy velmi ovlivňuje další ukazatele** a způsobuje velký náskok Prahy před ostatními kraji. Navíc cca pětina pracovních míst v Praze je obsazena dojíždějícími osobami, tedy osobami tvořícími produkt na jiném území, než bydlí. To je také jeden z důvodů vysoké relativní hodnoty HDP v Praze.

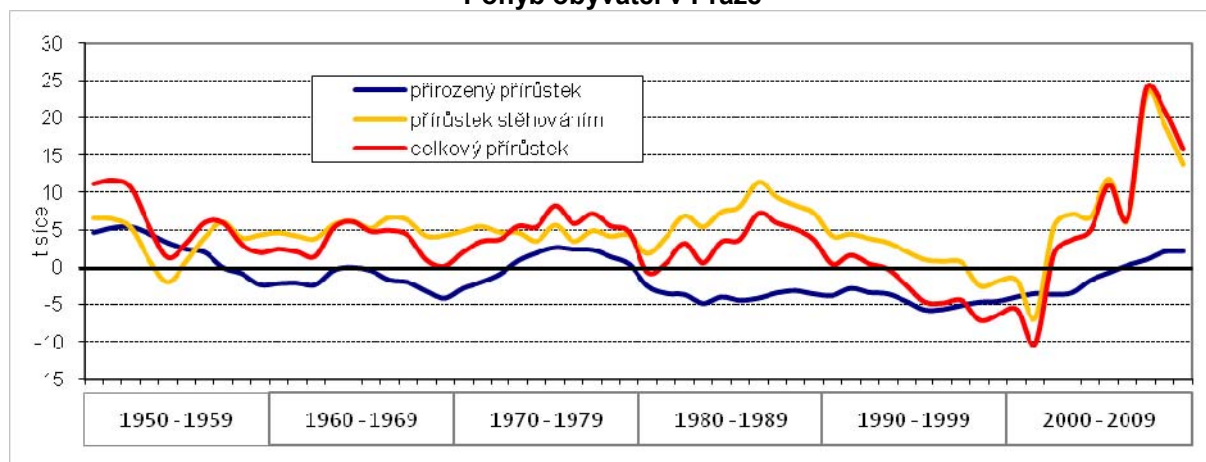
Obyvatelstvo

Ačkoliv **počet obyvatel v Praze od poloviny devadesátých let klesal, od roku 2001 se tento pokles zastavil a došlo naopak k růstu.** Tato změna však byla z velké části způsobena tím, že do celkového počtu obyvatel se od roku 2001 začali počítat také cizinci s přiznaným azylem a ti, kteří v ČR pobývali na základě víz nad 90 dní déle než rok. Od roku 2004, v souvislosti se vstupem ČR do EU byli započtení také cizinci s dlouhodobým a přechodným pobytem. Současný **počet obyvatel (k 31.12.2009) v Praze je 1 249 026 obyvatel**, to je opět o 1,3 % více než v předchozím roce.

Počet obyvatel je výsledkem přirozeného pohybu obyvatel (narození a zemřelí) a mechanického pohybu obyvatel (stěhování). **V Praze má dlouhodobě na zvyšování počtu obyvatel největší vliv migrace.** Pokud se podíváme na delší časovou řadu **od padesátých let, kladný přírůstek stěhování většinou vyrovnával úbytky přirozenou měnou.** Tak byl celkový přírůstek obyvatel Prahy v celém téměř šedesátiletém období od roku 1950 téměř vždy kladný.

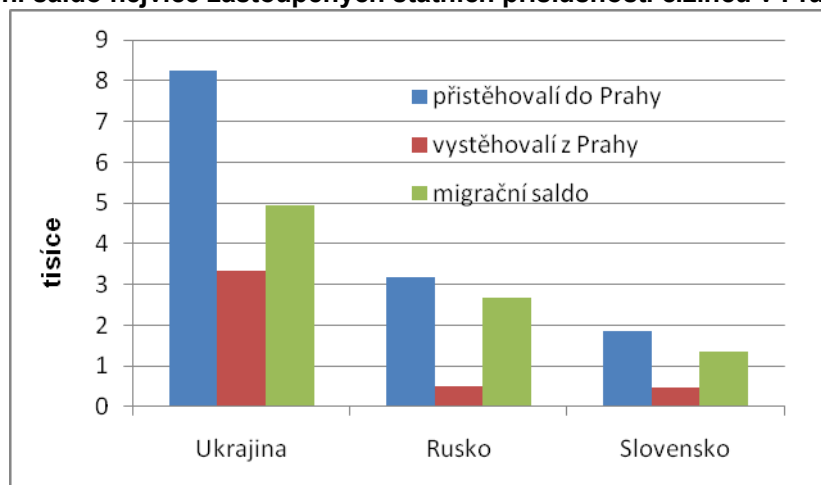
¹ Makroekonomická data za rok 2009 včetně údajů o HDP budou k dispozici ke konci listopadu 2010

Pohyb obyvatel v Praze

V minulosti byla Praha migračně atraktivní z valné většiny pro české občany, v současnosti šlo především o cizince. **I když v posledním roce 2009 se migrační atraktivita Prahy pro cizince zejména s ohledem na ekonomickou krizi snížila. V Praze je nejvíce občanů Ukrajiny (více než 47 tisíc), Slovenska (téměř 20 tisíc osob) a Ruska (více než 15 tisíc).**

Migrační saldo nejvíce zastoupených státních příslušností cizinců v Praze, 2009

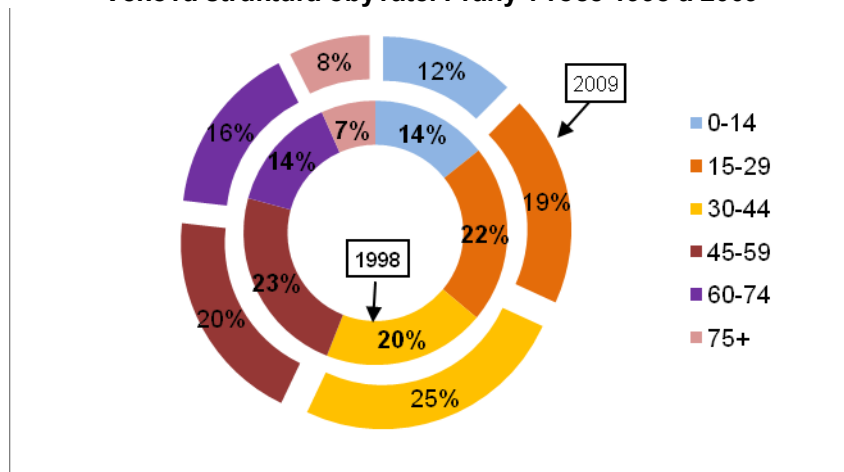
Co se týče českých občanů, ti území Prahy spíše opouštějí a nejčastěji se stěhují za hranice Prahy do jejího zázemí. **Migrační saldo cizinců je tedy v posledních letech vždy kladné, zatímco migrační saldo českých státních příslušníků je záporné** (migrační saldo českých občanů v roce 2009 bylo - 5 785).

Jak již bylo řečeno, kromě migrace má vliv na vývoj počtu obyvatel také přirozený pohyb. Od devadesátých let se velmi výrazně začal snižovat počet živě narozených. Tento vývoj se obrátil již v roce 1997, kdy byl poprvé zaznamenán meziroční nárůst nebo stagnace počtu živě narozených dětí. Od tohoto roku **počty živě narozených pomalu rostou, nejvíce jich bylo narozeno v posledním sledovaném roce 2009 (14 488 živě narozených oproti 13 010 v roce 1990)**. Tyto tendence jsou patrné i z relativních ukazatelů – počtu živě narozených na 1000 obyvatel, kdy v roce 1996 byla zaznamenána nejnižší hodnota 7,3 živě narozených na 1000 obyvatel a od tohoto roku již se tento počet zvyšuje. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2008 i **v posledním roce 2009, kdy to bylo 11,7 živě narozených na 1000 osob**. Nejedná se ovšem o tzv. populační boom, jak tento jev označují některá média. Jde pouze o zakládání rodin matkami ve vyšším věku, které početí dítěte dlouho odkládaly. Navíc se jedná o populačně silné ročníky let sedmdesátých a nyní již k nim přistupují také ročníky let osmdesátých.

Naopak počet zemřelých dlouhodobě spíše klesá (prodlužování střední délky života v souvislosti s vysokou úrovní lékařské péče, dostupností rychlé zdravotnické pomoci v Praze a celkovým aktivnějším přístupem starších lidí k životu). **Pražská populace měla vždy spíš starší věkovou**

strukturu než ostatní kraje a snižování počtu zemřelých tento trend ještě umocní. V současnosti se také často hovoří o **stárnutí populace zejména s přesunem populačně silných ročníků do důchodového věku**. Relativní ukazatele hovoří jasně: v Praze byl na začátku devadesátých let (1991) počet zemřelých na 1000 obyvatel středního stavu 13,0, v roce 2004 to bylo 11,0 a v roce 2009 to bylo 9,9, tj. ještě méně než v předchozím roce. V České republice celkem to bylo vždy méně (vzhledem k odlišné věkové struktuře) ale v posledním období se tyto hodnoty sobě přibližují. Mezi nejčastější příčiny smrti patří v Praze nemoci oběhové soustavy (cca kolem 50 % z celkového počtu zemřelých) a novotvary (cca 28 %).

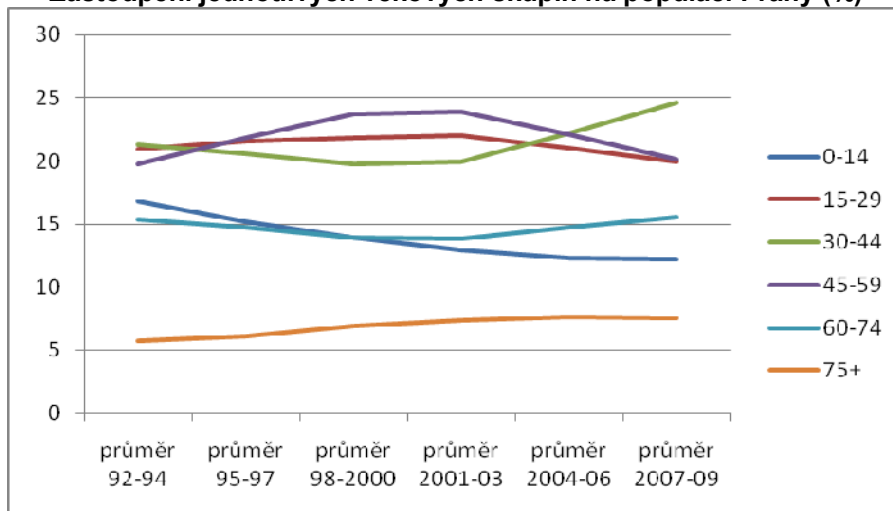
Věková struktura obyvatel Prahy v roce 1998 a 2009

S migračním a přirozeným pohybem souvisí také vývoj věkové struktury. Podle toho, **jaký je poměr mezi zemřelými a narozenými a jaká je věková struktura přistěhovalých a vystěhovalých** se také mění věková struktura populace na daném území.

Dlouhodobě ubývá dětská složka populace a to i přes příznivý vývoj porodnosti posledních několika let. Osob ve věku 15-29 je stabilně kolem 21 %, podíl osob ve věku 30-44 let mírně vzrostl, pravděpodobně díky dorůstání osob silných ročníků sedmdesátých let do tohoto věku a částečně i migrací cizinců v produktivním věku. Osoby pozdního produktivního věku (45-59 let) tvoří v současnosti cca 20 % populace, což je stejně, jako tomu bylo na začátku devadesátých let. **Osob ve věku 60-74 let, tedy v důchodovém věku, mírně přibývá. Zastoupení poslední věkové kategorie v populaci Prahy (75 a více let) dlouhodobě stoupá.**

Zastoupení jednotlivých věkových skupin na populaci Prahy (%)

Dětská složka populace (a tedy budoucí pracovní síla) spolu s nejstarší složkou populace (obyvatelé ve věku 75 a více let) v posledním období tvoří nejméně zastoupenou věkovou skupinu v populaci Prahy. Zásadní je ale vývoj těchto dvou věkových skupin – zatímco podíl dětské složky výrazně a dlouhodobě klesá, naopak podíl složky neproduktivní a zároveň také již s poměrně vysokou mírou čerpání financí ze sociálního a zdravotnického systému stále roste.

Celkový počet uzavřených sňatků je spíše stabilní s tendencí k poklesu v posledních dvou letech, počet rozvodů je spíše stabilní a to i v relativním vyjádření. **Z celkového počtu živě narozených se jich čím dále tím větší podíl rodí mimo manželství (v roce 2009 to bylo 33,6 %).** Souvisí to s celkovými změnami ve společnosti směrem k větší individualitě a zmenšování významu manželství pro dnešní mladé lidi. Tento trend však není specifický pouze pro velkoměstskou populaci Prahy, ale projevuje se dokonce výrazněji v ostatních krajích. Praha stále ještě patří mezi kraje s poměrně nízkou hodnotou tohoto ukazatele, když některé kraje s horší socio-ekonomickou strukturou přesahují i hodnoty 50 % (Karlovarský a Ústecký kraj).

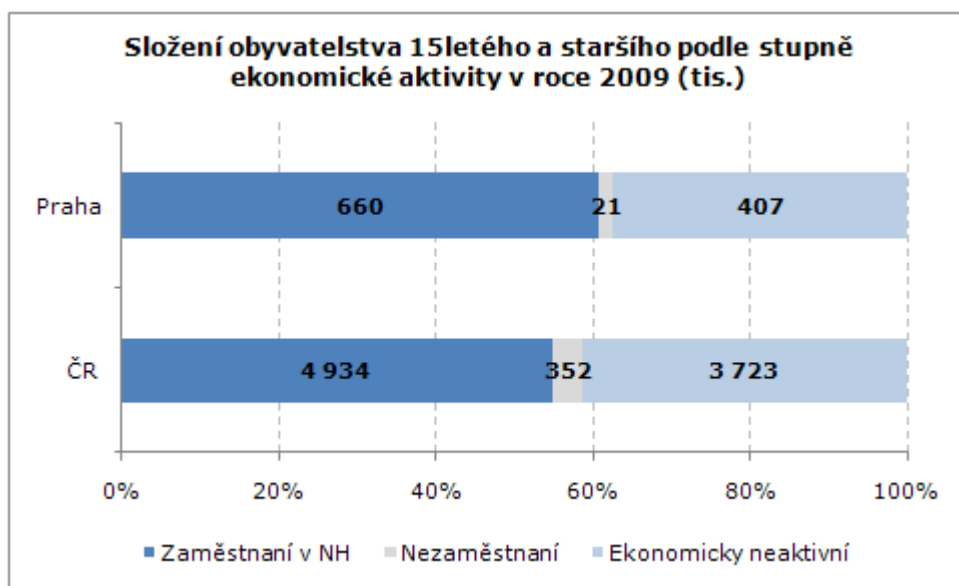
Trh práce

Dopad krize na trh práce

Trh práce zaznamenal mezi roky 2008 a 2009 významné změny, které jsou v převážné míře **důsledkem snížení výkonu ekonomiky**, které je často označované jako krize. Pokles poptávky se postupně odrazil v poklesu výroby a přeneseně i na **množství výrobních faktorů, jehož jednou částí je práce, jeho nositelem pracovník.** Následující text je zaměřen především na změny, ke kterým došlo ve zmíněných letech

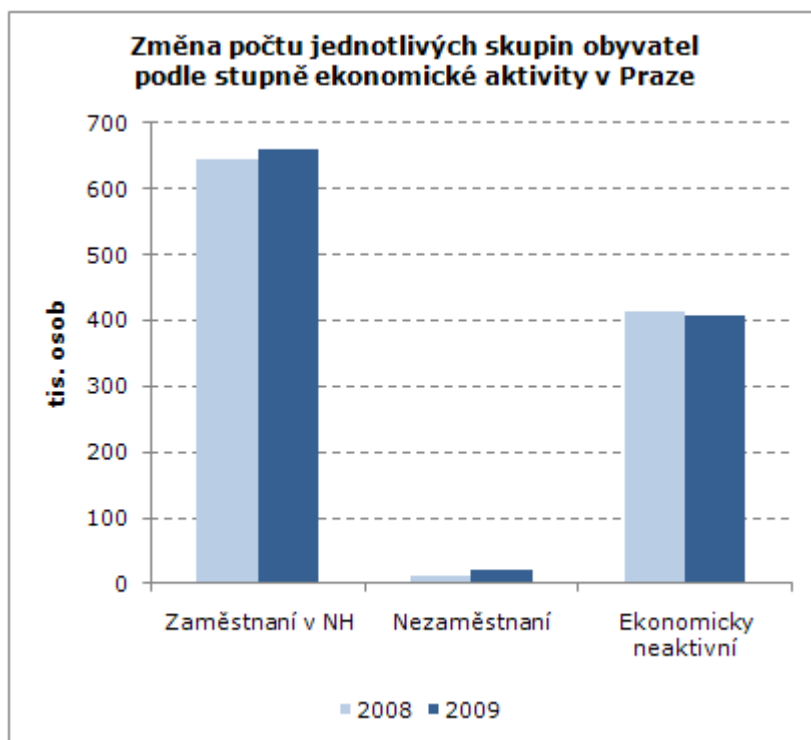
Zvýšený podíl pracovní síly v Praze

Hlavní město Praha je **centrem pracovních příležitostí.** Tomu odpovídá i složení obyvatel Prahy podle ekonomické aktivity. V Praze registrujeme **zvýšené zastoupení zaměstnaných osob, sníženou míru nezaměstnanosti i nižší zastoupení osob ekonomicky neaktivních.** Tento rozdíl ve struktuře obyvatel na území Prahy vzhledem k situaci v celé ČR se dlouhodobě nemění.

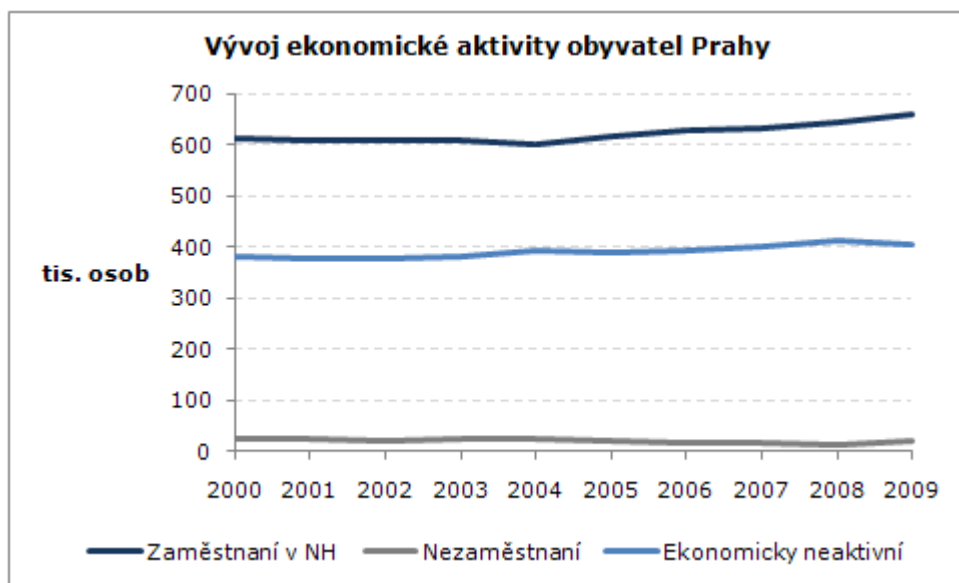
Zvýšení osob zaměstnaných i nezaměstnaných

Meziročně došlo v Praze k celkovému zvýšení počtu osob starších 14 let. Došlo ke zvýšení pracovní síly (zaměstnané osoby a nezaměstnaní), **poklesl počet osob ekonomicky neaktivních.** Relativní zvýšení počtu nezaměstnaných osob bylo vyšší než u osob pracujících, proto došlo vzhledem k roku 2008 ke **zvýšení míry nezaměstnanosti** (z 1,9 % na 3,1 % podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil). Tento **vývoj se shoduje s tendencemi v celorepublikovém měřítku.**

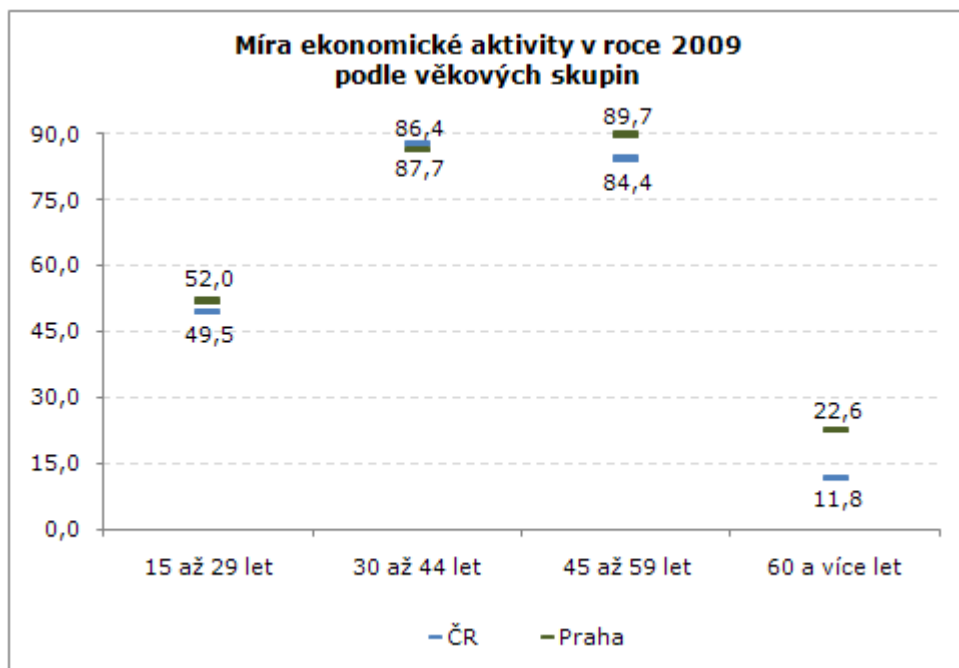
Dlouhodobý trend a změny v mezi roky 2008-2009

Dlouhodobý vývoj ukazuje posilování osob pracujících i neaktivních a úbytek osob hledajících práci. Tento dlouhodobý trend byl narušen významnými **změnami ekonomických podmínek v roce 2008**, které se s určitým zpožděním odrazily v charakteristice trhu práce v ČR i hlavním městě Praze

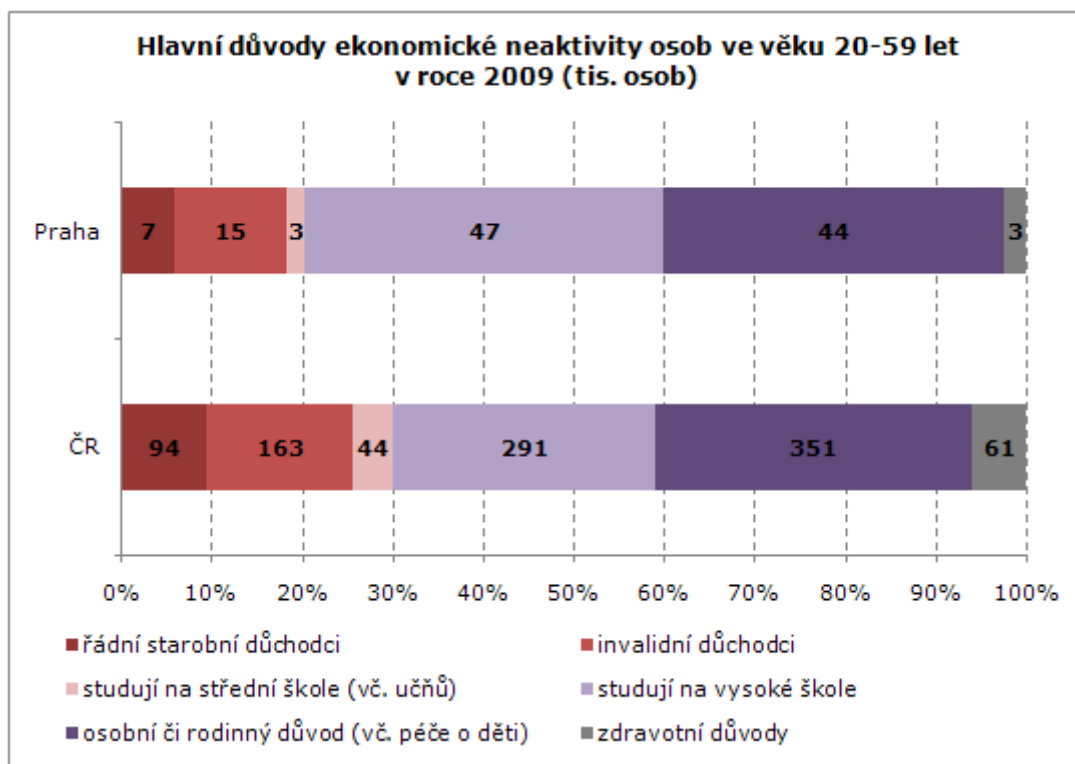
Míra ekonomické aktivity je v Praze nejvyšší ve skupině 45-59letých

Ekonomická aktivita je závislá na věku obyvatel. V Praze je míra ekonomické aktivity nejvyšší ve věkové skupině osob 45-59letých, kde je na trhu práce aktivní každý devátý člověk. **V průměru celé ČR je ekonomická aktivita nejvyšší u osob ve věku 30-44 let.** V této věkové skupině je míra ekonomické aktivity v Praze a celé republice srovnatelná, u ostatních skupin obyvatel podle věku je míra ekonomické aktivity v Praze vyšší. Ve věkové skupině 30-44letých obyvatel Prahy se nachází značná část ekonomicky neaktivních osob z důvodu **péče o děti** a s vyšším věkem, kdy se ženy stávají matkami (ať už o dítě pečuje muž nebo žena).

„Obvyklá“ školní docházka a starobní důchodci

Mezi ekonomicky neaktivními osobami dominují důchodci a studenti středních a vysokých škol. O hlavních důvodech neaktivity si přesnější obrázek uděláme, pokud se zaměříme na skupinu osob ve věku 20-59 let. Osoby v tomto věku **ve větší míře ukončily část přípravy na povolání, zároveň ještě nedosáhli důchodového věku**. Proto jsou u těchto osob potlačeny důvody neaktivity, které jsou přirozené z hlediska věku osoby a z toho vyplývající „ekonomické role“.

Studenti VŠ a pečující o děti

Složení ekonomicky neaktivních osob v hlavním městě je mírně odlišné od celorepublikového průměru. **Na území Prahy je zvýšené zastoupení studentů vysokých škol a osob, které se neúčastní na trhu práce z osobních či rodinných důvodů**. Z toho vyplývá, že se obyvatelé Prahy ve větší míře věnují delší přípravě na budoucí zaměstnání a dále, že se věnují výchově dětí, což je

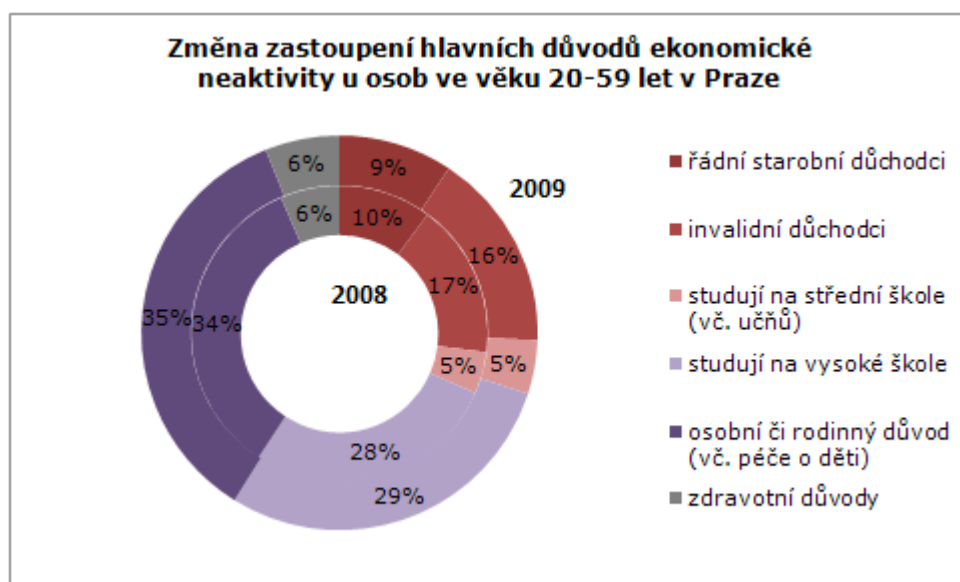
převažující důvod v kategorii osobních a rodinných důvodů. Ostatní důvody neaktivity jsou v Praze zastoupeny menší měrou.

Zvyšuje se podíl neaktivních z důvodu rodinných a přípravy na budoucí povolání

Srovnání se strukturou důvodů ekonomické neaktivity předchozího roku ukazuje, že **důvody, které jsou v Praze nejčastější, zároveň mírně posilují (studium vysoké školy a rodinné důvody).**

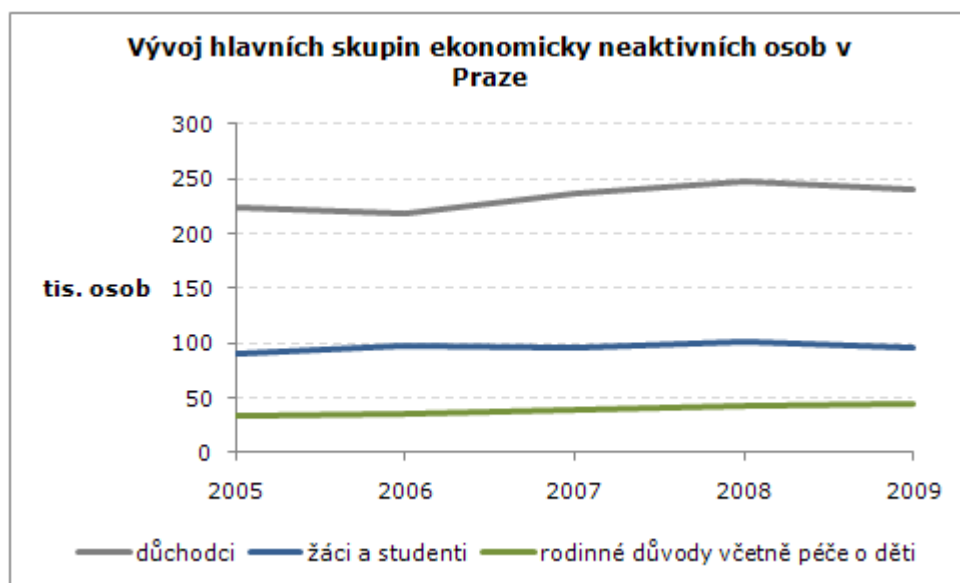
Ve věkové skupině 20-59 let představují tyto dva důvody neaktivity na trhu práce dohromady 64 %, což činí 91 tis. osob hlavního města.

Vývoj v posledních pěti letech dále ukazuje, že v Praze klesá počet ekonomicky neaktivních důchodců a studentů středních škol.

Méně žáků na středních školách více studentů na školách vysokých

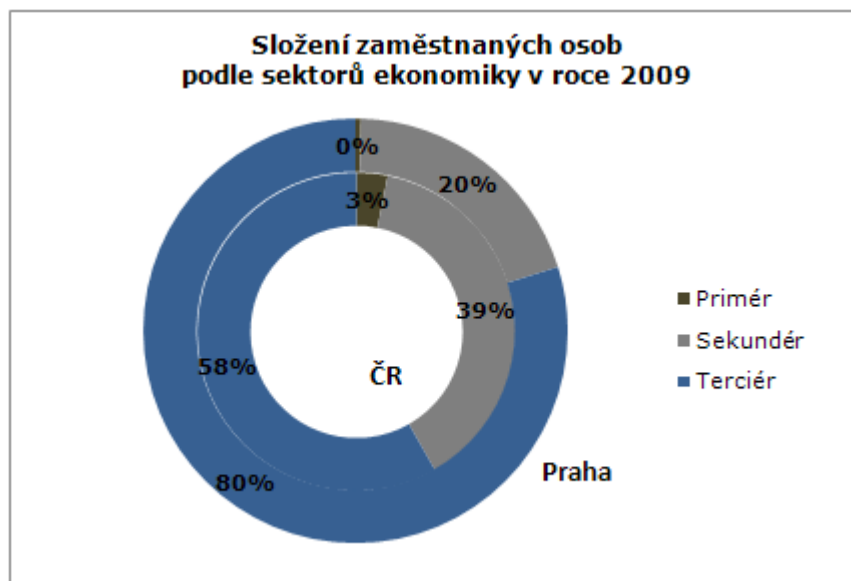
Pokud se podíváme na ekonomicky neaktivní osoby celkem (bez ohledu na věk), zjistíme, že **počet žáků a studentů v Praze se nemění, počet důchodců se dlouhodobě zvyšuje.** Stoupající počet je vidět i u obyvatel neaktivních z osobních či rodinných důvodů, kde tvoří převládající důvod péče o děti.

Zvýšená míra zaměstnanosti v Praze

V Praze v roce 2009 žilo 1 088 tis. osob 15letých a starších. Z tohoto počtu je zaměstnaných 660 tis. osob. **Míra zaměstnanosti tak v Praze činila 60,7 %.** Tato hodnota je vyšší než celorepublikový průměr, který činil 54,8 %.

Kromě zvýšeného podílu zaměstnaných osob se v Praze liší i jejich struktura podle sektorů ekonomiky.

Ekonomika hlavního města je dlouhodobě zaměřena na služby

Zpracovatelský průmysl zaměstnává 1/4 pracujících v ČR

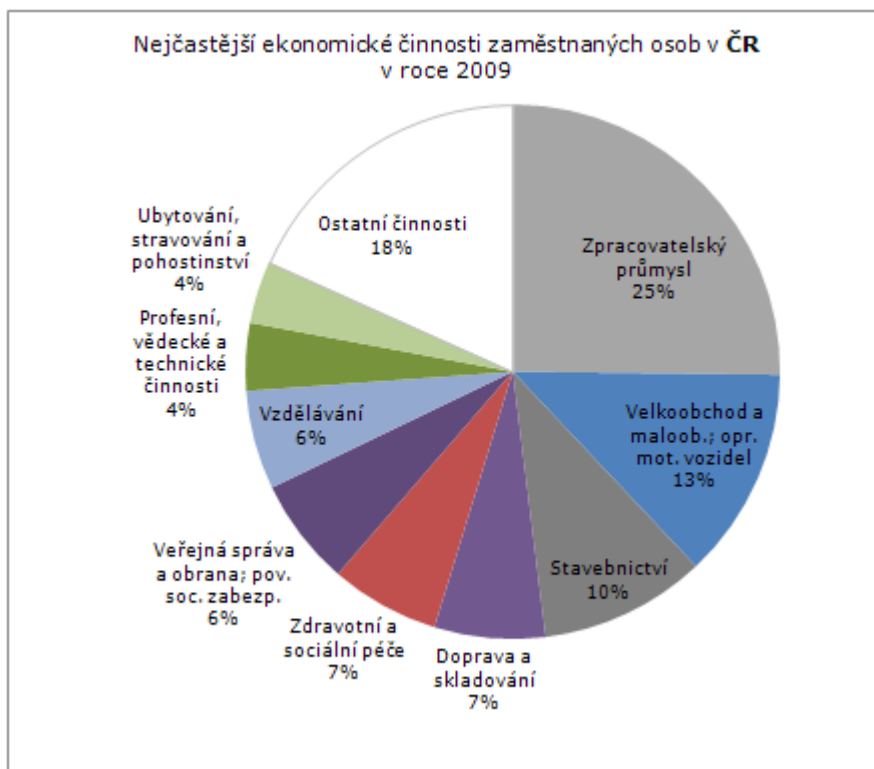
Pražská ekonomika je významně zaměřena na sektor služeb – terciér. Toto rozdělení se týká osob bydlících na daném území, bez ohledu na místo pracoviště. Z tohoto rozdělení zaměstnaných osob do jisté míry vyplývají i ostatní charakteristiky pracovní síly v hlavním městě. **Rozdělení podle sektorů se za posledních 10 let měnilo jen minimálně**, a to jak v Praze, tak v celé ČR.

Význam sektoru služeb v hlavním městě je popsán i v další kapitole tohoto textu Služby v Praze.

Podrobnější než sektorové rozdělení zaměstnaných osob bydlících v Praze nabízí struktura zaměstnaných osob podle ekonomické činnosti (Klasifikace ekonomických činností

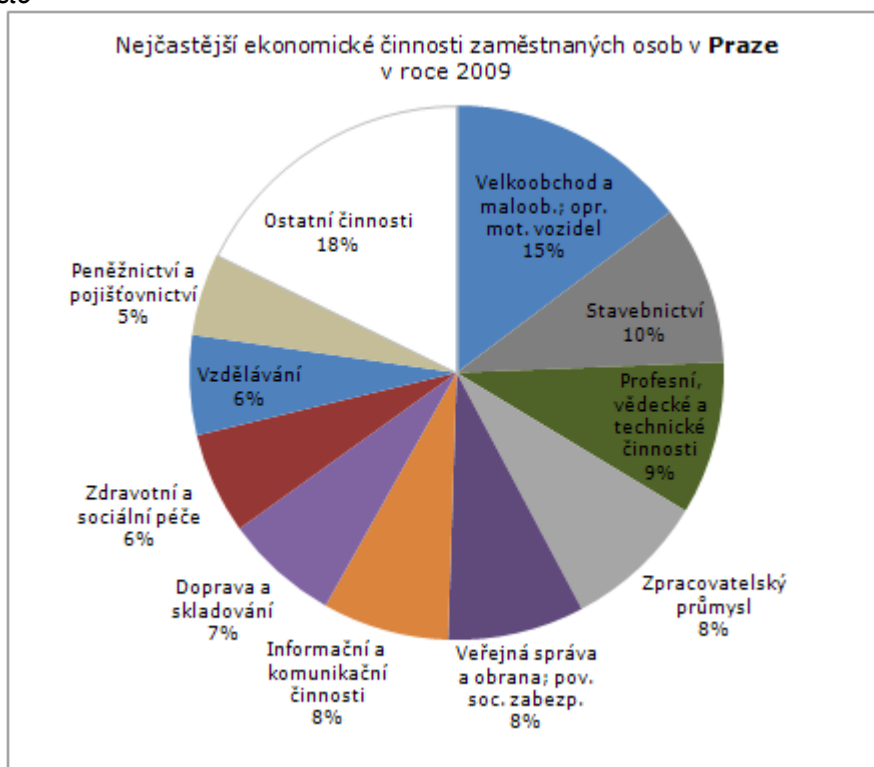
CZ-NACE, ([http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_\(cz_nace\)](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_(cz_nace))), která od 1. ledna 2008 nahradila předchozí Odvětvovou klasifikaci ekonomických činností (OKEČ).

V celé republice jsou nejčastěji pracující zaměstnání v odvětvích zpracovatelského průmyslu, obchodu a stavebnictví.

Vyšší podíl profesních, vědeckých a odborných činností v hlavním městě

V hlavním městě jsou jeho obyvatelé nejčastěji zaměstnání v obchodě, stavebnictví a profesních, vědeckých a technických činnostech. V Praze rovněž pozorujeme častější zastoupení zaměstnaných osob v odvětvích veřejné správy, informačních a komunikačních činnostech než je tomu u průměru ČR. Naopak oproti situaci v ČR je v Praze málo zastoupen zpracovatelský průmysl.

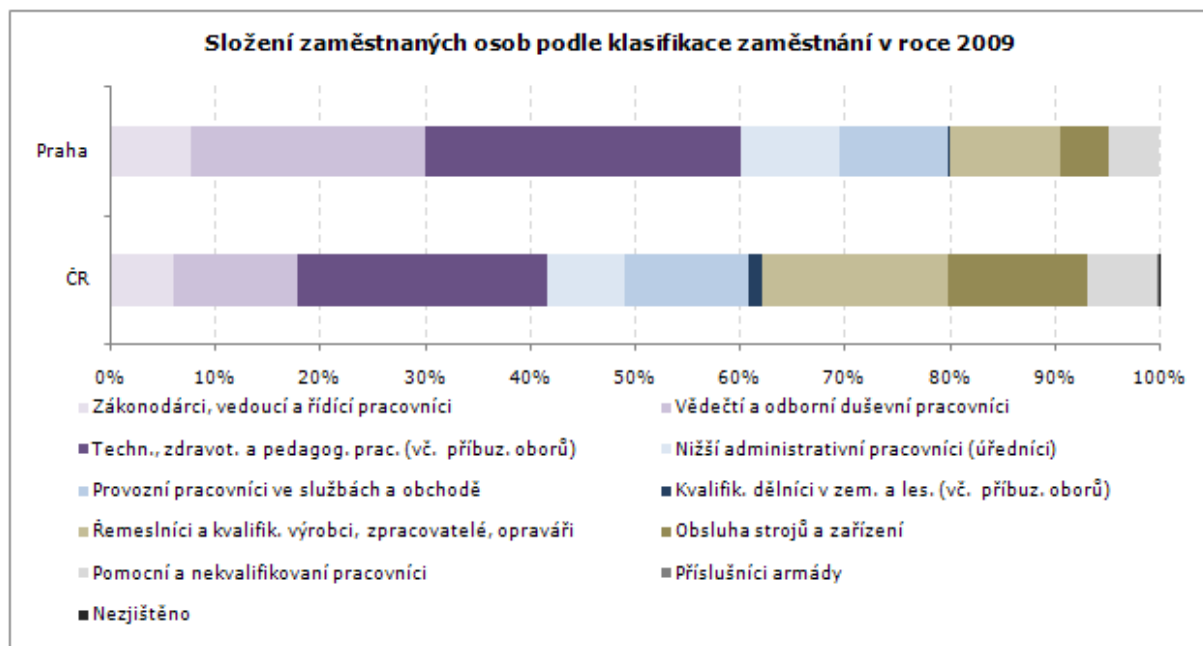

3/5
zaměstnaných

Další možné třídění zaměstnaných osob nabízí klasifikace podle profesí (klasifikace zaměstnání).

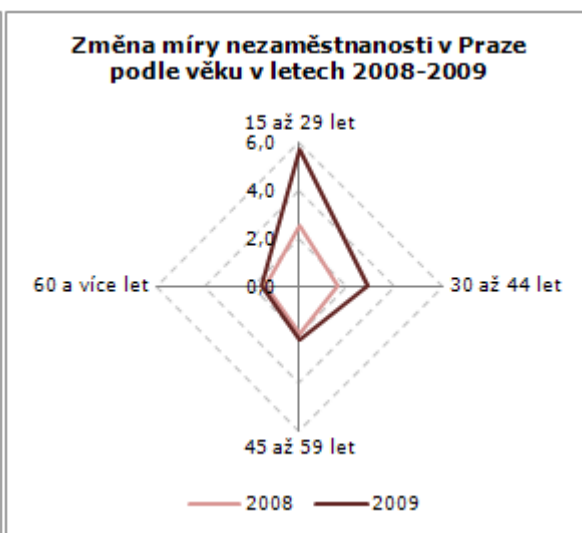
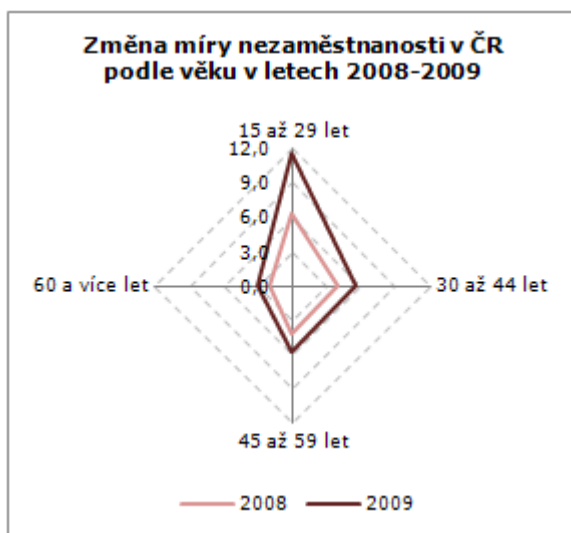
obyvatel Prahy pracují jako vedoucí, vědečtí nebo odborní pracovníci

Jak v celé ČR, tak i v Praze je nejpočetnější skupinou skupina technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků. V ČR jsou dále nejvíce zastoupeny skupiny řemeslníků a kvalifikovaných výrobců a dále pracovníků obsluhujících stroje. **V Praze jeho obyvatelé ve větší míře pracují jako vědečtí a odborní duševní pracovníci a provozní pracovníci ve službách a obchodě.**

Dlouhodobě nejméně nezaměstnaných v Praze bylo v roce 2008 – 12 tis. osob

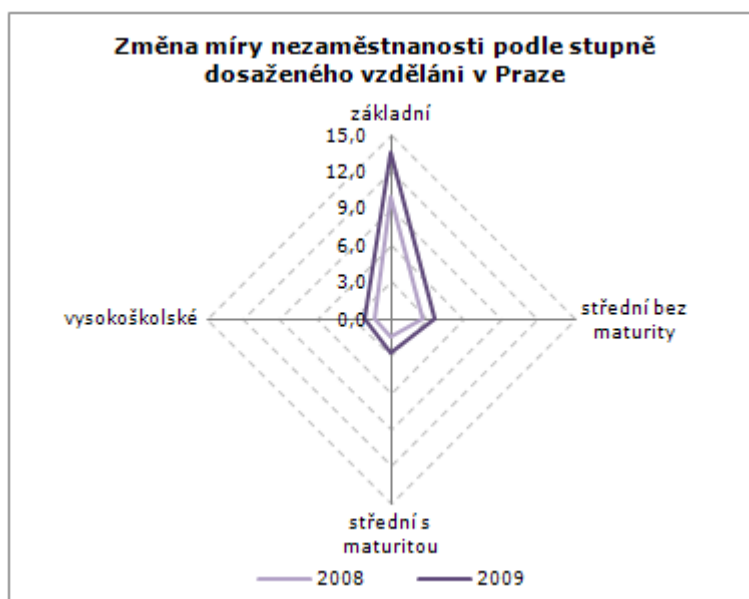
Doplňkovou skupinou ekonomicky aktivních osob k osobám pracujícím jsou **nezaměstnané osoby**. Podle Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) bylo **v roce 2009 v Praze 21 tis.** nezaměstnaných osob. Proti předchozímu roku se jejich počet zvýšil o 9 tis. V předchozích letech počet nezaměstnaných osob pravidelně klesal a **dlouhodobého minima dosáhl právě v roce 2008**. V roce 2009 tak i trh práce zaznamenal dopady předchozího období zmenšeného ekonomického výkonu.

Míra nezaměstnanosti se zvýšila více v mladších skupinách obyvatel

Meziroční zvýšení počtu nezaměstnaných v Praze o 9 tis. se projevilo ve zvýšení míry nezaměstnanosti z 1,9 % v roce 2008 na 3,1 % v roce 2009. Jak vývoj počtu nezaměstnaných, tak míry nezaměstnanosti je v Praze shodný s vývojem v celé ČR. **Míra nezaměstnanosti je v Praze dlouhodobě významně nižší než v ČR celkem.** Zvýšení míry nezaměstnanosti podle věku se v posledním roce projevilo

nejvíce ve skupinách osob 15-44 let. U starších skupin obyvatel bylo zvýšení míry nezaměstnanosti nevýrazné.

Nezaměstnanost je nadále nejvyšší u osob se základním vzděláním

VŠPS nabízí pohled i na relativní nezaměstnanost podle vzdělání. Míra nezaměstnanosti klesá s vyšším dosaženým vzděláním.

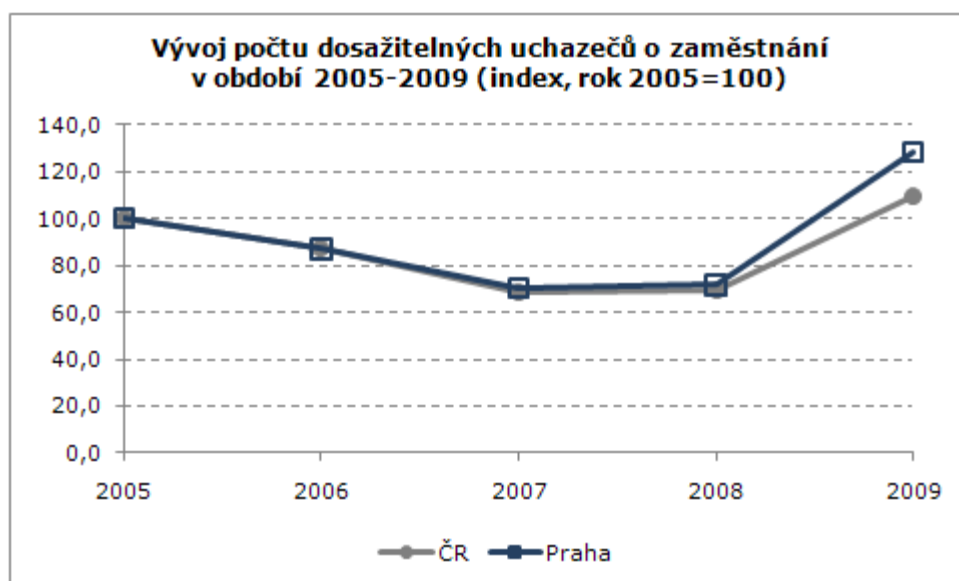
Zvýšení nezaměstnanosti podle vzdělání v období 2008-2009 postihlo jednotlivé skupiny podle vzdělání rovnoměrněji, než tomu bylo u členění podle věku.

Zvýšení počtu nezaměstnaných potvrzují i data z úřadů práce

VŠPS je šetření, které nabízí pohled na rozsah nezaměstnanosti podle hlavních skupin obyvatel podle věku a vzdělání.

Dalším zdrojem informací o nezaměstnaných osobách jsou **evidence úřadů práce**, které nabízejí podrobnější informace o charakteristikách uchazečů o zaměstnání a průběhu hledání zaměstnání. Úřady práce evidují u nich registrované uchazeče o zaměstnání. **Mezi uchazeči o zaměstnání mohou být i osoby, které aktivně práci nehledají, na druhé straně existují nezaměstnané osoby, které si práci hledají mimo pracovní úřady.**

Údaje, jejichž zdrojem je Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), jsou publikovány na stránkách ministerstva (<http://portal.mpsv.cz/sz/stat>).

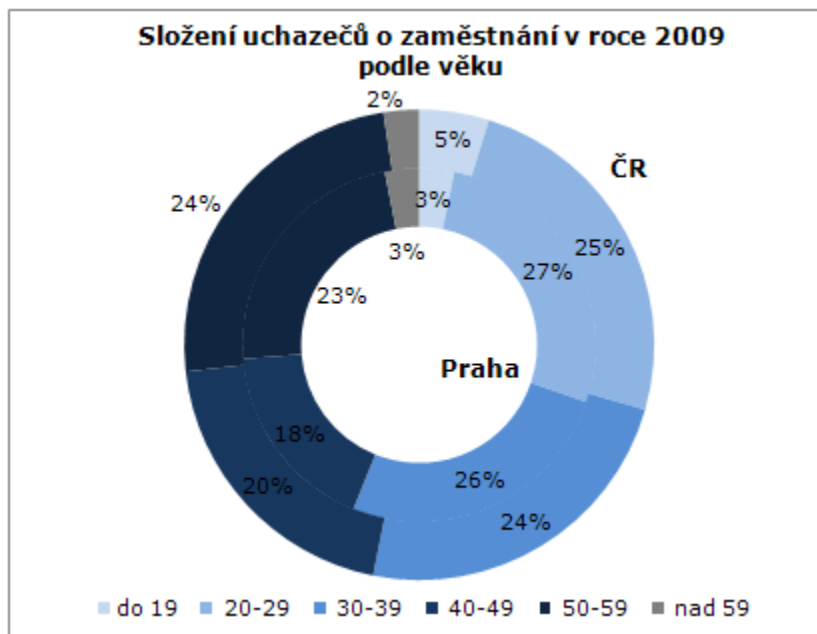
Relativní zvýšení počtu uchazečů mezi roky 2008 a 2009 bylo v hlavním městě vyšší než v celé ČR.

Zastoupení mladších uchazečů o práci je v Praze vyšší

Vývoj počtu uchazečů o práci v letech 2005-2009 byl v Praze i celé ČR velmi podobný.

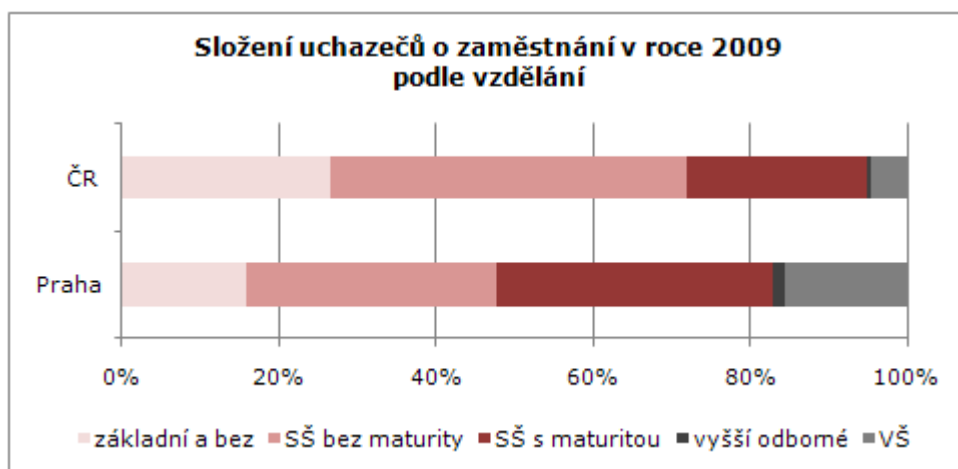
Počet uchazečů o zaměstnání od roku 2005 do roku 2007 pravidelně klesal. Mezi roky 2007 a 2008 počet registrovaných nezaměstnaných stagnoval. Jejich počet se významně zvýšil v roce 2009.

Rovněž **věkové složení uchazečů o zaměstnání v Praze i v celé ČR** je velmi podobné. Mírně vyšší je v Praze zastoupení uchazečů ve věku 20-39 let, u starších věkových skupin je jejich podíl na celku vyšší v průměru za celou ČR než v hlavním městě

Složení nezaměstnaných osob odráží celkovou strukturu obyvatel v území

V Praze je mezi uchazeči o zaměstnání menší zastoupení osob se základním vzděláním a středoškolským bez maturity. Naopak v hlavním městě je mezi uchazeči o práci vyšší podíl osob se středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Tento rozdíl ve složení uchazečů o zaměstnání mezi Prahou a ČR není dán ani tak tím, že by tyto skupiny osob nacházely práci snadněji, či obtížněji, spíše odráží celkové vzdělanostní složení populace 15leté a starší. To znamená, že **v Praze, kde žije obyvatelstvo s vyšším dosaženým vzděláním, je rovněž i mezi uchazeči o práci jejich zastoupení vyšší.**

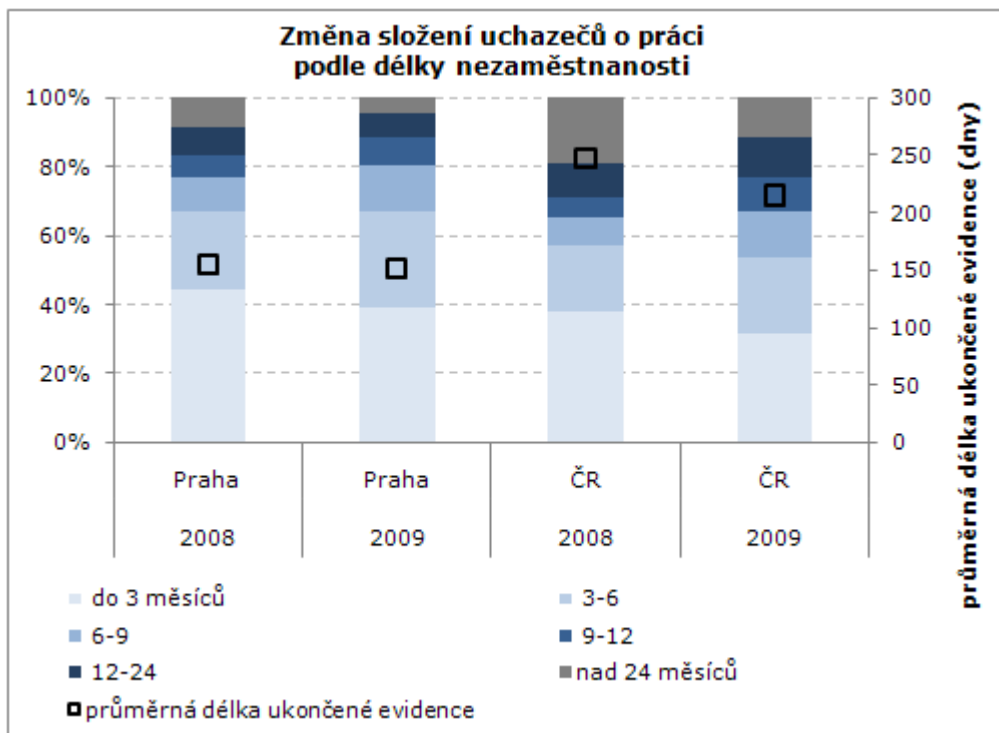

snížení

Se zvýšením počtu uchazečů o práci se snížila průměrná doba, po kterou byli

průměrné doby
hledání
zaměstnání

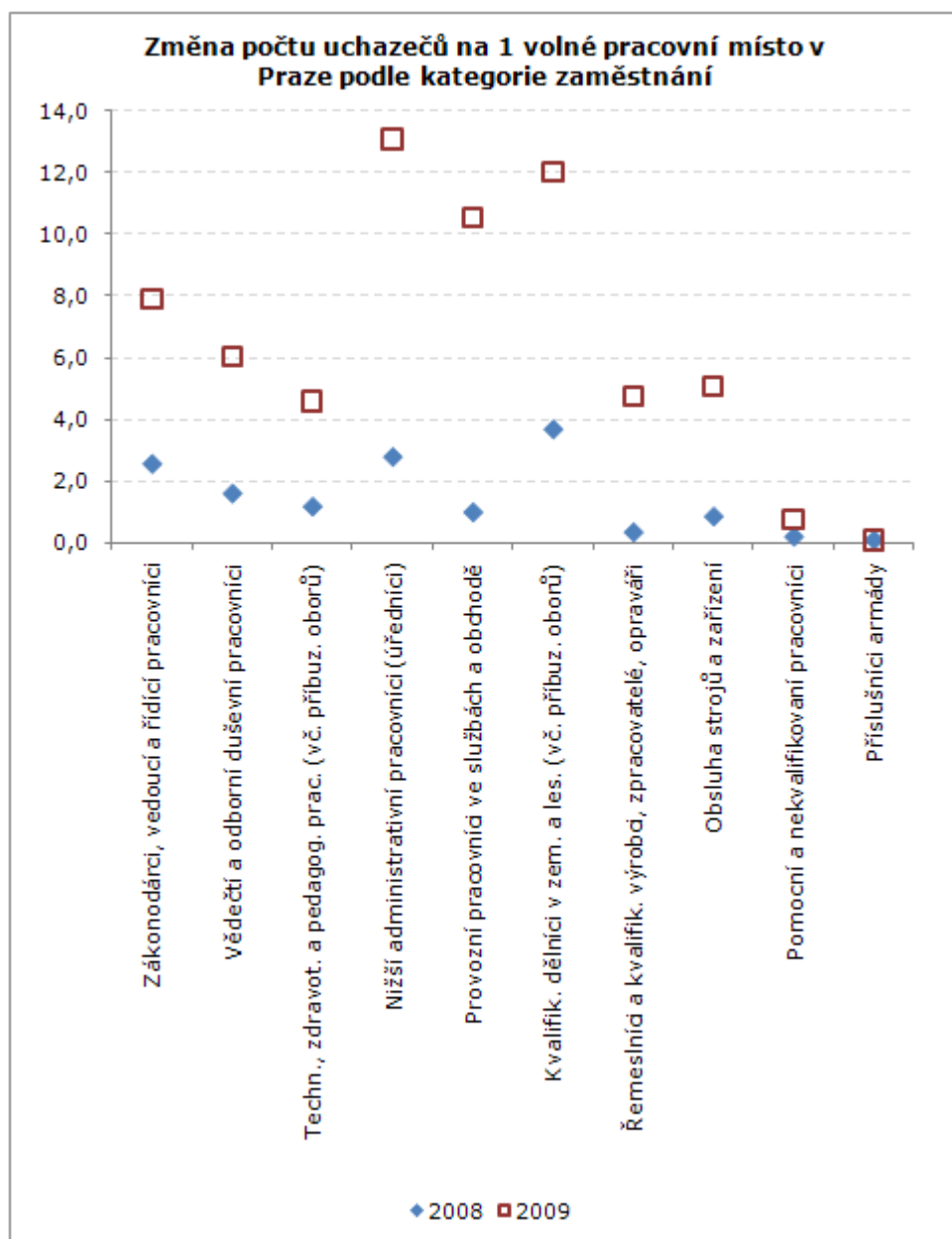
uchazeči v evidenci úřadů práce (ÚP), než si našli práci, nebo byli z evidence vyřazeni. Mezi roky 2008 a 2009 došlo v Praze ke snížení zastoupení uchazečů, kteří byli v evidenci do 3 měsíců a uchazečů v evidenci déle než jeden rok. Zastoupení osob, kterým trvalo nalezení práce od 3 měsíců do jednoho roku, se zvýšilo. Nově evidovaní uchazeči a uchazeči evidovaní po delší dobu byli mezi umístěnými uchazeči zastoupeni v roce 2009 méně než v roce 2008.

Zaměstnavatelé
si mohou více
vybírat
pracovníky

Uchazeči o zaměstnání představují převis nabídky práce nad poptávkou. V roce 2009 došlo ke snížení poptávky po práci (nabídky volných pracovních míst), která představuje potřebu zaměstnavatelů zvýšit množství výrobních faktorů. V době snížené poptávky po výrobcích došlo i k poklesu výroby.

Změna poměru mezi nabídkou práce a poptávkou po ní se odrazilo v počtu nezaměstnaných, kteří se ucházejí o jedno pracovní místo, a to ve všech kategoriích zaměstnání. Nejvíce se tato změna v Praze projevila u nižších administrativních pracovníků a provozních pracovníků služeb a obchodu.

Propouštění pracovníků s nízkou mzdou zvedlo výši průměrné mzdy

Přestože pozorujeme zvýšenou míru nezaměstnanosti, průměrná mzda i mezi lety 2008 a 2009 vzrostla. Výše průměrné mzdy záleží na tom, které osoby (s jakým platovým ohodnocením) aktuálně opustily skupinu zaměstnaných a zařadily se mezi osoby hledající zaměstnání. **Snížování stavu zaměstnanců mezi roky 2008 a 2009 se dotklo především pracovníků s nižší kvalifikací a nízkou mzdou. Snížil se tedy počet zaměstnanců i množství mzdových prostředků. Tyto změny nebyly proporcionální, průměrná mzda vzrostla.**

Podle podnikového výkaznictví (ve správě ČSÚ) došlo k poklesu počtu zaměstnanců v podnicích se sídlem v Praze z 1 107 tis. v roce 2008 na 1 047 (přepočtené osoby ²)v letošním roce, což odpovídá poklesu o 5,4 %. Tomu odpovídalo zvýšení průměrné mzdy o 4,6 % na 29 726 Kč (na jeden plný pracovní úvazek).

Výše průměrné mzdy v Praze je stabilně nad republikovou úrovní. Relativní změny počtu zaměstnanců a výše mzdy byly jak v Praze, tak v ČR obdobné.

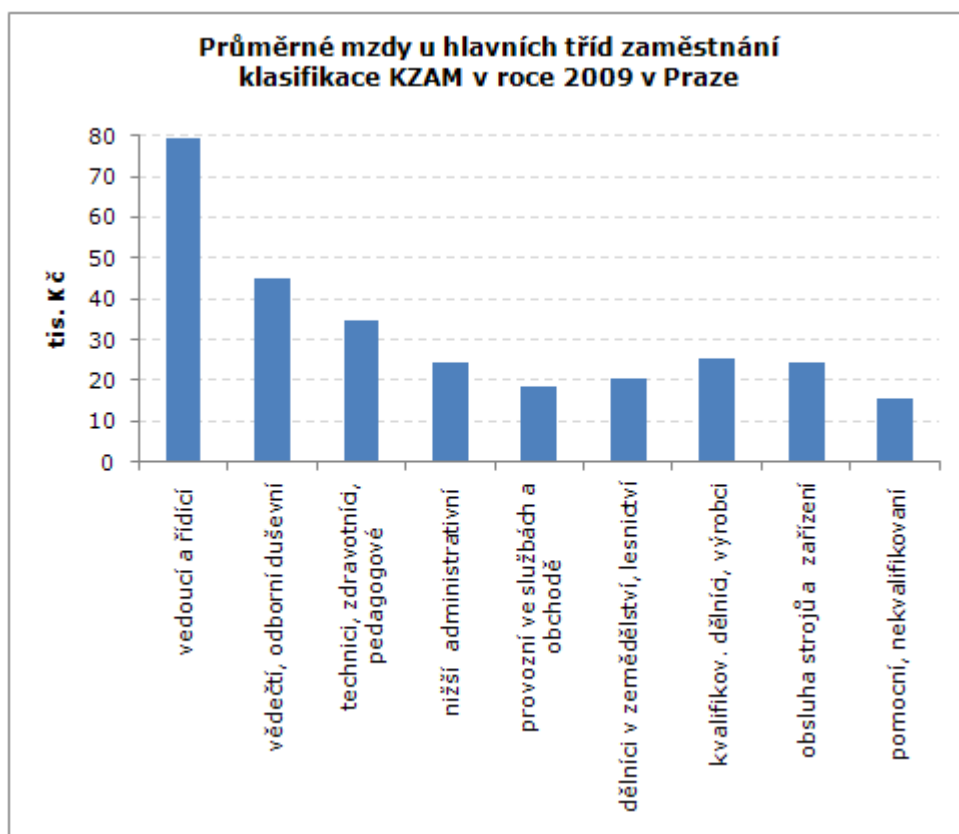
² zaměstnanci se sledují ve dvou kategoriích: fyzické osoby a přepočtené na 1 plný pracovní úvazek; e.g. 3 fyzické osoby pracující na 2/3ový úvazek tak tvoří 2 přepočtené osoby; obdobně jsou zpracována data za průměrné mzdy

*Kolik minimálně
pobírá polovina
zaměstnanců v
Praze*

Opět i za oblast mezd je k dispozici alternativní zdroj dat (Informační systém o průměrném výdělku, <http://www.ispv.cz>). Tato informační báze je natolik rozsáhlá, že umožňuje detailnější rozbor mezd, který ČSÚ publikuje pod názvem Struktura mezd zaměstnanců.

Z tohoto zdroje pochází údaj o mediánu mezd (dělí zaměstnané osoby na polovinu, která pobírá nižší mzdu a polovinu s vyšší mzdou). **V roce 2009 byl v Praze medián hrubých měsíčních mezd 28 386 Kč, v ČR celkem byla hodnota mediánu 22 229 Kč.** I podle tohoto zdroje dat došlo meziročně ke zvýšení mediánu, a to jak v ČR, tak i v hlavním městě.

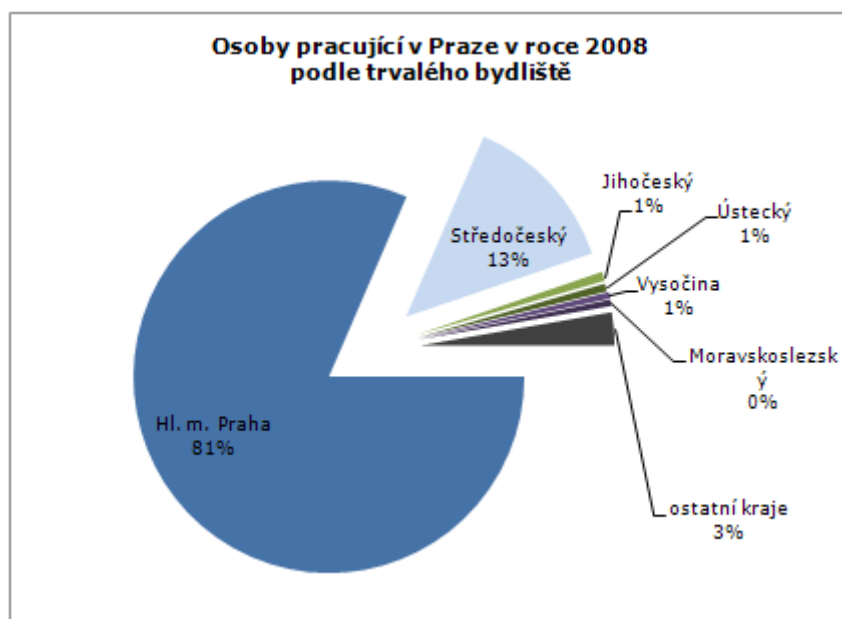
ISPV umožňuje srovnání mezd podle klasifikace zaměstnání.

*94 % pracujících
v Praze bydlí
přímo ve městě
nebo ve
Středočeském
kraji*

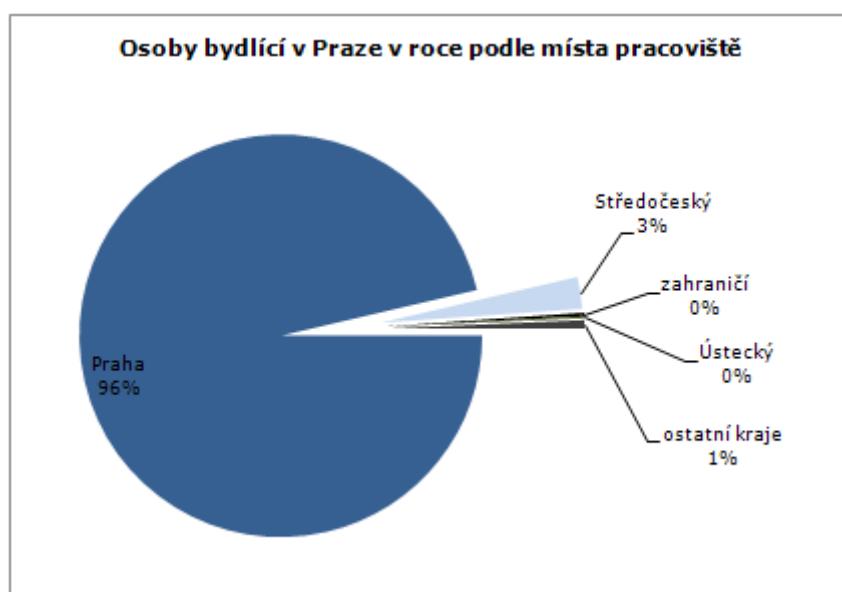
Jak už bylo zmíněno v průběhu textu, na trhu práce v Praze se podílejí nejen jeho obyvatelé, ale část pracujících v Praze sem dojíždí z jiných regionů České republiky. Existuje i pohyb za prací opačným směrem, obyvatelé Prahy pracují na jiných místech republiky.

Osoby pracující v Praze tvoří ze 4/5 sami obyvatelé města. Těsnost vztahů mezi Prahou a Středočeským krajem potvrzuje podíl Středočechů na pracovnících v Praze. Ostatní kraje se dojížděnou za prací do Prahy podílejí velmi málo.

Pracovní příležitosti pro obyvatele Prahy jsou především uvnitř města

Obyvatelstvo Prahy v drtivé většině pracuje uvnitř hranic města. Že jsou vztahy Prahy se Středočeským krajem obousměrné (ale nikoli vyvážené), potvrzuje podíl obyvatel Prahy pracujících v obcích Středních Čech.

Odvětvová struktura podniků³ (podle RES)

V Praze je dle údajů RES (Registr ekonomických subjektů) ke konci roku 2009 registrováno 488 307 ekonomických subjektů, jejichž počet neustále mírně roste. Důvodem je zčásti i to, že subjekty mají povinnost se do registru zapsat, ale informace o přerušení či ukončení činnosti se někdy do registru nedostane.

Nejvíce subjektů nemá uveden počet zaměstnanců nebo nemá žádného zaměstnance. To jsou zejména subjekty malé, většinou se jedná o jednoho živnostníka, nebo mají zaměstnanců pouze málo,

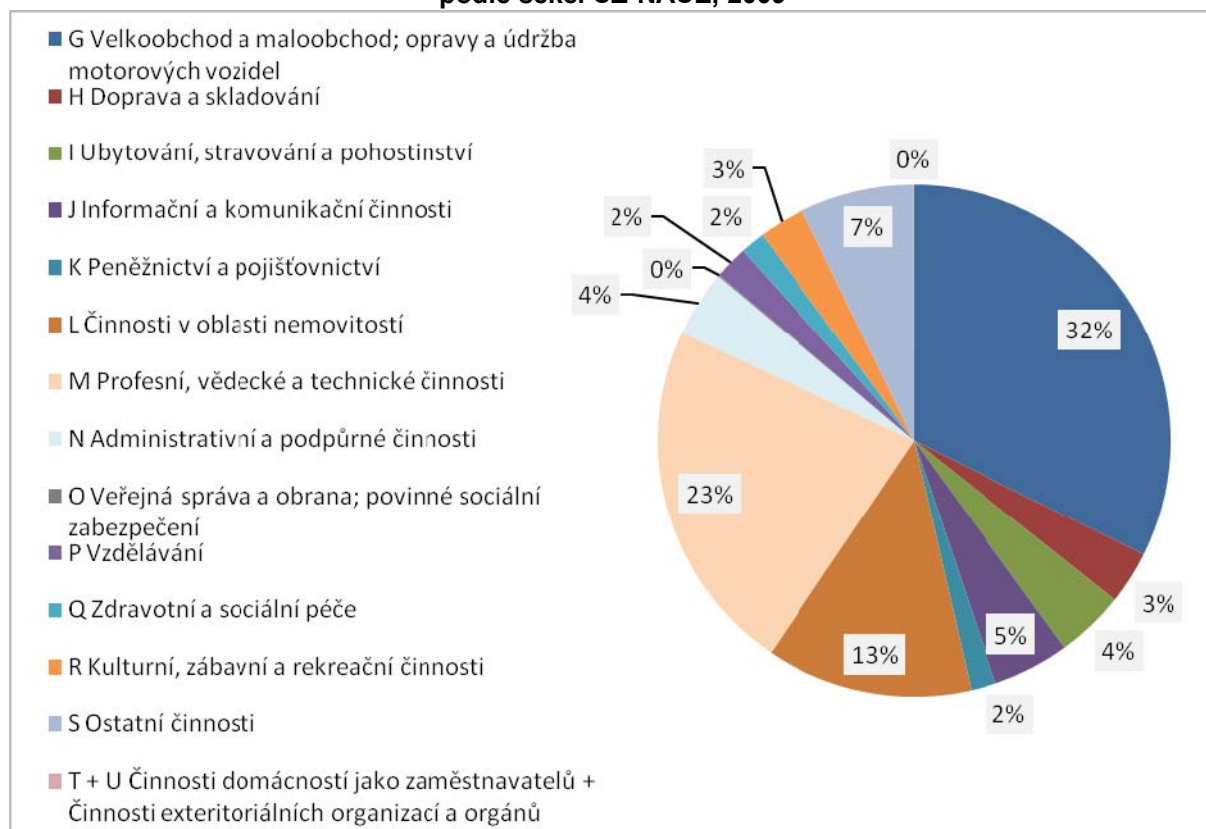
³ Základním zdrojem údajů o ekonomických subjektech je registr ekonomických subjektů (RES). Tento registr je pravidelně aktualizován. Subjekty jsou zde uváděny podle sídla podniku, což znamená, že pokud má podnik sídlo v Praze dislokovaná pracoviště v jiných krajích, jsou všechna započtena do sídla podniku v Praze. Publikována jsou také data za tzv. statistické jednotky typu podnik, což jsou jednotky, o kterých ze statistických zjišťování a administrativních zdrojů máme informaci o jejich ekonomické aktivitě. Těchto jednotek je zhruba polovina ze všech jednotek registrovaných v RESu.

případně v podnikání pomáhají rodinní příslušníci. **Tyto dvě kategorie se podílí na celkovém počtu subjektů v Praze 88 procenty.**

Malé a střední podniky jsou jistě právem označovány za „vestavěný stabilizátor ekonomiky“, ale velké podniky mají na celkový výkon ekonomiky kraje bezesporu větší vliv. Podniků s 1000 a více zaměstnanci je v ČR celkem registrováno 352, o něco méně než minulý rok. Z toho 38 % sídlí v Praze. **Velké firmy sídlící v hlavním městě zde využívají koncentrace dalších ekonomických subjektů, které jim pak poskytují např. další podpůrné služby.** Do této kategorie spadají také státní instituce s vysokým počtem zaměstnanců a celorepublikovou působností, které zde mají sídlo.

Odvětvová struktura ekonomických subjektů je jedním z ukazatelů odrážející strukturu ekonomiky v daném regionu (více se používají makroekonomické ukazatele jako je např. HDP či struktura hrubé přidané hodnoty podle odvětví). **Subjekty jsou do jednotlivých odvětví zařazeny na základě Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE)⁴.** Je vhodné připomenout, že se jedná o převažující, nikoliv výlučnou činnost subjektu. **Z celkového počtu registrovaných ekonomických subjektů se sídlem v Praze jich má nejvíce převažující činnost v terciéru přes 80 %. V sekundéru se jedná o 17 % a v priméru 0,7 % subjektů, 0,8 % subjektů neurčilo svou převažující činnost.** Tato struktura s velmi vysokým podílem podniků s převažující činností v terciéru je typická pro městskou ekonomiku a byla patrná již na začátku devadesátých let.

Ekonomické subjekty se sídlem v Praze s převažující činností v terciéru podle sekcí CZ-NACE, 2009

⁴ Od roku 2009 se již standardně používá klasifikace ekonomických činností CZ-NACE, která představuje revizi dřívější klasifikace OKEČ. Klasifikace CZ-NACE je podrobnější a více odpovídá současné struktuře ekonomiky. Více na stránkách ČSÚ http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_%28cz_nace%29

Služby v Praze

Významným odvětvím jsou v Praze **služby**. Na **hrubé přidané hodnotě (HPH), zaměstnanosti a celkovém počtu ekonomických subjektů se dlouhodobě podílejí cca 80 %**. V Praze je zejména vysoká koncentrace státních úřadů a velkých nadnárodních společností, které také spadají často do sektoru služeb. Vysoký počet je subjektů, které poskytují služby pro podniky, a často podnikají v progresivních oborech.

Podíl služeb na hrubé přidané hodnotě v Praze již dlouhodobě přesahuje hodnotu 80 %.

Služby mají v Praze významný podíl na zaměstnanosti. V této souvislosti je vhodné zmínit, že ne všechny druhy služeb mají vysokou produktivitu, nebo představují progresivní činnosti. **Odvětví služeb je velmi diverzifikované a vyskytují se zde profese s vysokými nároky na kvalifikaci a dovednosti (např. v poradenství) ale také nepříliš kvalifikované manuální profese (např. prodáváč v supermarketu).**

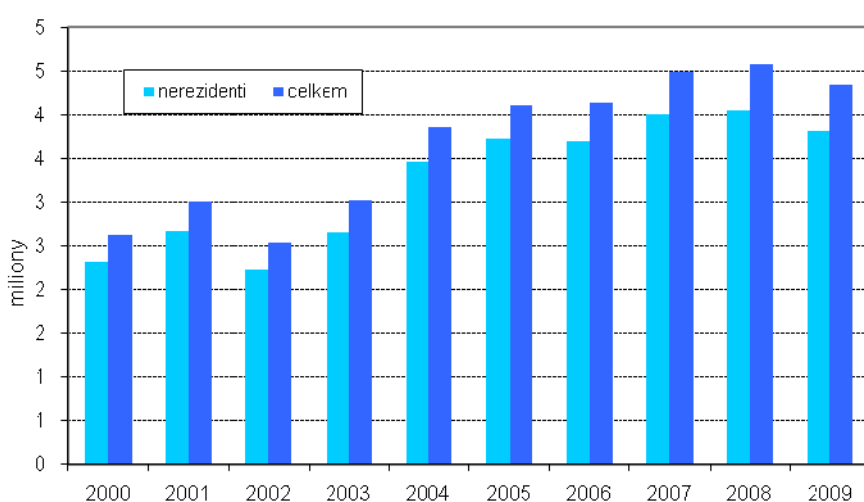
Služby mají v pražské ekonomice silné postavení dlouhodobě, není to pouze otázka nárůstu v době po listopadu 1989. Plyne to z postavení Prahy jako hlavního města a centra ekonomických aktivit jak pro vlastní území města, tak pro celou ČR. Praha je městským prostorem a nezahrnuje oblasti vhodné např. pro masivnější rozvoj zemědělství nebo průmyslu.

V sektoru služeb je stabilně **velké zastoupení osob, které jsou zaměstnány⁵ v odvětví G - velkoobchodu, maloobchodu a oprav motorových vozidel** (97 tisíc osob, cca 15 % zaměstnaných v národním hospodářství v roce 2009)⁶. **Přibližně 9 % zaměstnaných (více než 60 tisíc osob) pracuje v odvětví F – stavebnictví a M – profesních, vědeckých a technických činnostech (podle CZ-NACE).**

Cestovní ruch

Cestovní ruch je jedním z odvětví služeb, které má pro ekonomiku Prahy velký význam. Praha je nejnavštěvovanější destinací ČR, během roku 2009 se ubytovalo v některém ubytovacím zařízení celkem 4,3 milionu hostů, což je 36,3 % podíl z celkového počtu hostů v Česku. **Počet hostů v pražských hromadných ubytovacích zařízeních od roku 2004 neustále roste. I když v České republice se v tomto ohledu projevila globální krize již v roce 2008, došlo k poklesu počtu hostů v Praze až v roce 2009 (o 5,2 %).**

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v hl. m. Praze v letech 2000 až 2009

Ve skladbě hostů tradičně v Praze **převládají návštěvníci ze zahraničí**. V roce 2009 tak cizinci tvořili 87,6 % všech návštěvníků (v ČR 50,3 %). Největší skupinu zahraničních návštěvníků tvořili hosté ze sousedního **Německa** s téměř 0,6 mil. hostů a jejich celkový podíl na všech zahraničních

⁵ Údaje o zaměstnanosti (obecně o ekonomické aktivitě a neaktivitě) jsou zjišťovány ve Výběrovém šetření pracovních sil. Více o metodice používané ve Výběrovém šetření pracovních sil naleznete v předchozích kapitolách nebo na stránkách ČSÚ http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps

⁶ Členění podle Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE

návštěvníků činil 15,3 %, na druhém místě byli hosté ze **Spojeného Království** s 0,3 mil. hostů (8,6 %), na třetím místě hosté z **Itálie** s počtem 0,3 mil. hostů (8,0 %), dále pak občané z USA, Španělska, Francie. Hostům hlavního města bylo k dispozici celkem 653 ubytovacích zařízení což bylo o 3 méně než v roce 2008 a pravděpodobně se tak zastavil růst počtu zařízení v Praze. Oproti roku 2008 se změnila kategorizace - ubylo zařízení typu hotel garni (-3), penzion (-16) a turistická ubytovna (-3), naopak přibýlo pěti (+4) a čtyřhvězdičkových hotelů (+21). Zahraniční turisté využívali k přenocování nejvíce čtyřhvězdičkových hotelů (1,7 mil. hostů) a ostatních hotelů a penzionů (1,3 mil. hostů).

Domácí i zahraniční hosté strávili v roce 2009 v hl. m. Praze celkem 11 218 200 nocí což bylo o téměř 8 % méně nocí než v roce 2008. Podíl cizinců na všech přenocováních činil v roce 2009 cca 90 %. **Celkový průměrný počet přenocování hostů z ČR v hl.m. Praze dosáhl cca 2 noci, hosté ze zahraničí pak v ubytovacích zařízení pobýli v průměru 2,7 nocí.**

Stavební výroba, stavební povolení a ohlášení

Ke konci roku 2009 vyplnilo výkaz o stavebních pracích 147 stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci⁷ se sídlem v Praze. **Průměrný evidenční počet zaměstnanců v těchto podnicích v roce 2009 činil 31 841 osob a průměrná měsíční mzda zaměstnance dosáhla 33 018 Kč a de facto tak zůstala na úrovni roku předchozího.** Pro stavební podniky jsou důležití také sezónní pracovníci a zejména v odvětví stavebnictví je velmi významný podíl cizinců na celkové pracovní síle. Počty cizinců a pracovníků pracujících přes agentury práce (tyto dvě kategorie se často překrývají) však nejsou v evidenčním počtu zaměstnanců zahrnuti.

Základní stavební výroba, tedy výroba zabezpečovaná pracovníky, kteří jsou zahrnuti do evidenčního počtu daného subjektu, ve stavebních podnicích s 50 a více zaměstnanci se sídlem v Praze dosáhla v roce 2009 hodnoty celkem 71 mld Kč v běžných cenách, a dostala se tak (pravděpodobně vlivem hospodářské recese) pod úroveň roku 2008. V České republice jako celku se její hodnota v meziročním srovnání snížila méně než v Praze. Ze stavebních prací realizovaných v tuzemsku v Praze tvoří dlouhodobě největší část tzv. **nová výstavba, rekonstrukce a modernizace (téměř 91 %, stavební práce s celkovou hodnotou 60 mld. Kč).**

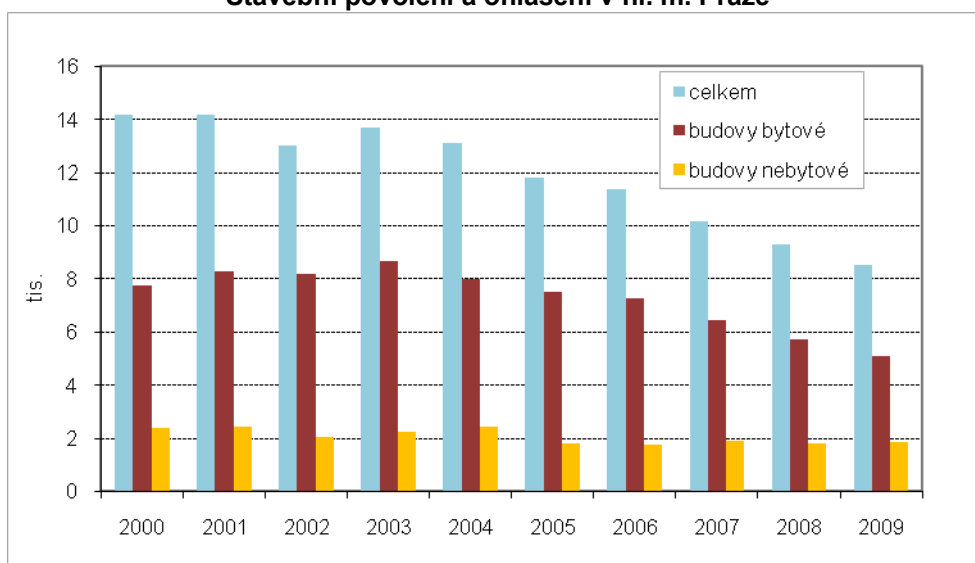
Pokud porovnáme hodnotu stavebních prací na základě dodavatelských smluv v tuzemsku podle sídla podniku a podle místa stavby, potvrdí se předpoklad, že tyto dvě hodnoty se mohou poměrně výrazně lišit. **Zatímco podle místa stavby se v Praze v roce 2009 postavily stavby v hodnotě 66,5 mld. Kč, podle sídla podniku (tedy podniky mající sídlo na území Prahy) byla realizována stavební výroba v hodnotě 111,4 mld Kč.** Lze tedy říci, že z celkové hodnoty, kterou stavební podniky se sídlem v Praze naúčtovaly za stavební práce, se pouze cca 60 % realizovalo na území hlavního města. V obou případech to bylo méně než v předchozím roce.

Počet vydaných stavebních povolení a ohlášení přímo ovlivňuje novou výstavbu v území, ať už bytovou, či ostatní. **Počty vydaných stavebních povolení a ohlášení⁸ v Praze již minimálně čtyři roky klesají,** vývoj roku 2009 tak navázal na trend předchozích let, kdy dochází ke snižování počtu vydaných stavebních povolení a ohlášení. To vypovídá o určitém útlumu stavební výroby na území hl. m. Prahy. **V průběhu roku 2009 bylo Praze vydáno a přijato 8 538 stavebních povolení a ohlášení,** což opět méně než v předchozím roce. Z celkového počtu stavebních povolení a ohlášení je většina vydávána pro bytové budovy (cca 60 %).

⁷ Od roku 2009 se ve statistice stavební výroby sledují údaje za podniky s 50 a více pracovníky evidenčního počtu. Údaje v časových řadách byly za několik let zpětně přepočteny

⁸ Vývoj počtu stavebních povolení a ohlášení je jistě ovlivněn přijetím nového stavebního zákona č. 183/2006 Sb., který do určité míry změnil povolování a ohlašování nových staveb. Orientační hodnota staveb a průměrná hodnota jednoho stavebního povolení a ohlášení je přímo závislá na rozsahu, časové náročnosti a především na charakteru dané stavby.

Stavební povolení a ohlášení v hl. m. Praze

Průměrná hodnota staveb na jedno stavební ohlášení a povolení je v Praze v krajském srovnání tradičně nejvyšší. Jedním z důvodů je **koncentrace nové výstavby do rukou stavebních společností, které realizují větší stavební projekty**. Navíc cena práce je v Praze pravděpodobně vyšší než v ostatních krajích.

V průběhu roku 2009 v hl. m. Praze vzrostla průměrná hodnota na jedno stavební ohlášení a povolení o 64,5 tis. (4,8 mil. Kč) tj. o 1,4 procenta proti roku 2008.

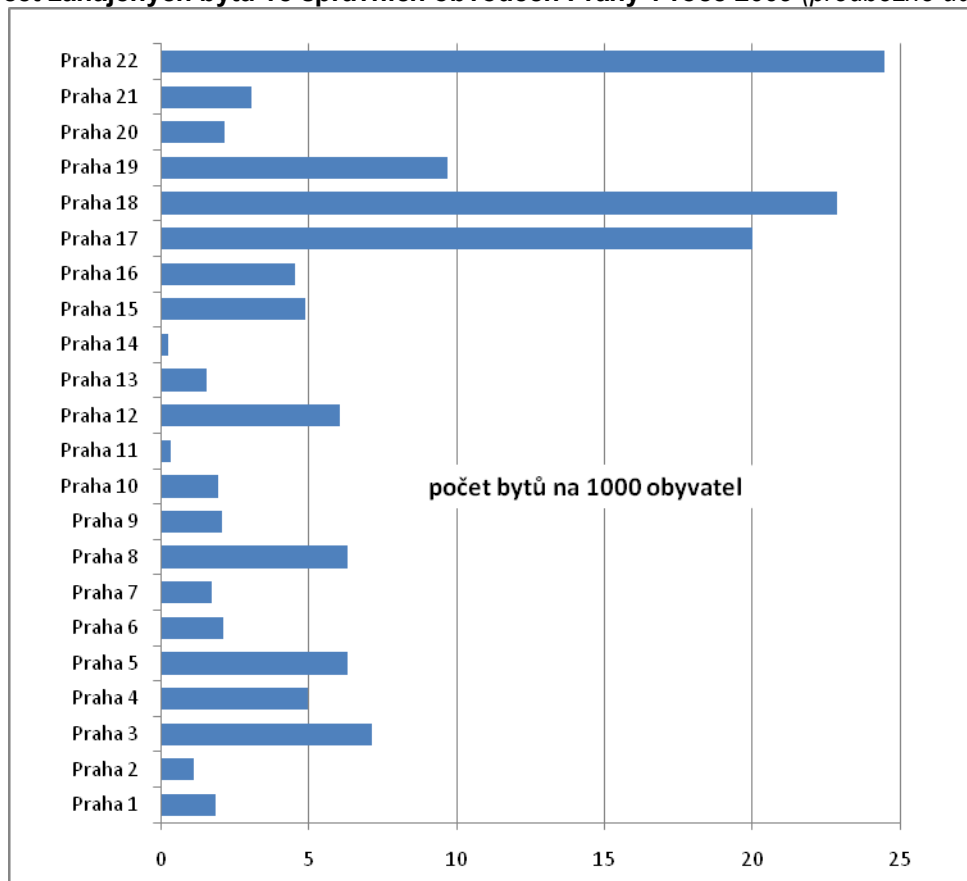
Bytová výstavba

Nová bytová výstavba v Praze zaznamenala po roce 2000 rozvoj. **Ačkoli v posledních letech byly byty dokončovány ve větší míře, tento vývoj stále ještě nedosahoval bytové výstavby v období komplexní bytové výstavby v sedmdesátých letech a na začátku let osmdesátých.** Pro představu – v letech sedmdesátých bylo průměrně ročně dokončeno 9 679 bytů, v letech osmdesátých 8 415, v devadesátých letech to bylo 4 289 a v devíti letech nového století bylo ročně průměrně dokončeno 6 279 bytů.

V průběhu roku 2009 v hl. m. Praze pokračoval pokles bytové výstavby nastolený v roce 2008, který ukončil několikaleté období růstu a tak došlo opětovně k poklesu bytové výstavby. Celkový roční vývoj v hlavní městě byl do určité míry nerovnoměrný, na jedné straně poklesla nově zahájená výstavba, ale na druhé straně vzrostl počet dokončených bytů. **Zahájeno bylo celkem 5 719 bytů, tedy o 16 % méně než v roce 2008.** Nejvíce bytů bylo zahájeno ve Středočeském kraji, kde byl ale zaznamenán největší meziroční propad -21 %. Formou nové výstavby bylo v hl. m. Praze zahájeno celkem 84 % všech bytů.

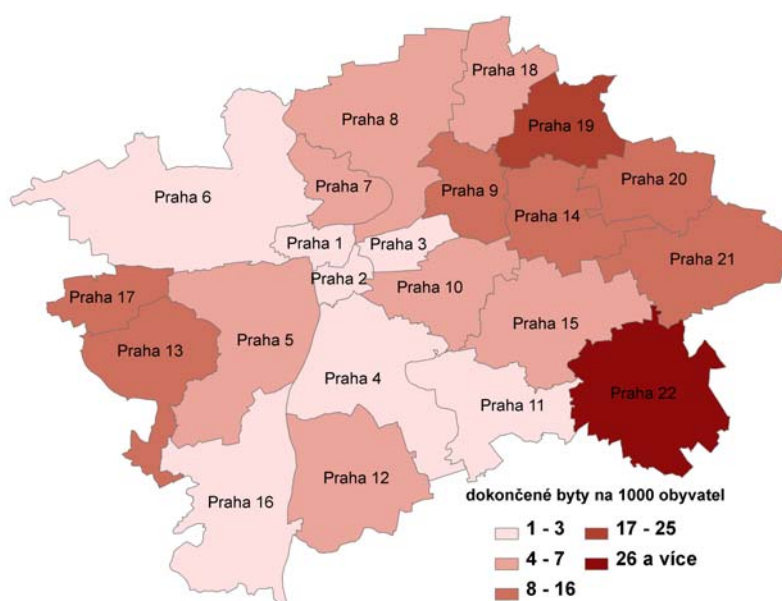
Nejvíce bytů na 1000 obyvatel bylo zahájeno ve správním obvodu Prahy 22 (MČ Praha 22, Benice, Kolovraty, Nedvězí a Královice), Prahy 18 (Letňany) a Prahy 17 (Řepy a MČ Praha-Zličín). Z pohledu meziročního srovnání pak nejvyšší nárůst v počtu nově zahájených bytů zaznamenala Praha 2, kde je to však dáno nízkou srovnávací základnou, následovaná Prahou 12 (MČ Praha 12 a Libuš) a Prahou 22. Zde také byla zahájena výstavba 94 bytů v rodinných domech, což bylo nejvíce v celé Praze. Při přepočtu na 1000 obyvatel bylo nejvíce bytů v bytových domech zahájeno ve správních obvodech Praha 22, Praha 18 a Praha 17.

Počet zahájených bytů ve správních obvodech Prahy v roce 2009 (předběžné údaje)

V roce 2009 naopak v hl. m. Praze **vzrostl** počet **dokončených bytů** oproti roku 2008 o **téměř 17 % (7 397 dokončených bytů)**. Ve struktuře dokončených bytů bylo 80 % realizováno v bytových domech. V meziročním srovnání bylo v rodinných domech dokončeno o téměř polovinu méně bytů, zatímco v bytových domech bylo ve sledovaném období dokončeno o 31 % bytů více než v předcházejícím roce.

Dokončené byty na 1000 obyvatel ve 22 správních obvodech Prahy, 2009

Z pohledu desetiletého vývoje mezi lety 1999 a 2009 se počet zahájených bytů v hl. m. Praze v roce 2009 vrátil zpět na hodnotu roku 2003. V počtu dokončených bytů se hodnota dostala na druhou příčku za rokem 2007, kdy bylo v Praze dokončeno rekordních 9 422 bytů.

Zpracoval: odd. regionálních analýz a informačních služeb Praha
Český statistický úřad
31. 8. 2010
Kontakt: infoservispraha@czso.cz